

Minimální preventivní program školy pro rok 2024/2025

Základní škola a Mateřská škola Lom, okres Most

Zpracoval: Mgr. Bc., Bc. Jaroslav Zajíc

Účinný od 1. 9. 2024

Minimální preventivní program školy

pro rok 2024/2025

Tento program má celkem tři části označené A – C. V části A je preventivní téma, kterému se bude škola věnovat jako hlavnímu tématu tohoto školního roku a důvod jeho výběru. V části B jsou vymezeny hlavní cíle činnosti, která je realizována metodikem školní prevence; hlavní oblasti prevence a konkrétní aktivity, které mohou být realizovány za účelem dosažení efektivity působení metodika školní prevence na žáky, popř. jejich okolí. Část C je věnována vymezení činnosti metodika školní prevence.

A Preventivní téma roku: Kyberšikana

Kyberšikana je v současné době závažný problém, který má široký dopad na zdraví a pohodu dětí a dospívajících. Řešení kyberšikany je důležité z několika důvodů:

1. Může mít vážné následky pro duševní zdraví

Kyberšikana, stejně jako tradiční šikana, může vést k vážným problémům v oblasti duševního zdraví. Děti a mladiství, kteří jsou obětí kyberšikany, mohou trpět depresí, úzkostmi, nízkým sebevědomím, izolací nebo dokonce sebevražednými myšlenkami. Rozdíl oproti tradiční šikaně je ten, že kyberšikana může probíhat 24/7, což zvyšuje stres a neschopnost uniknout z takového toxického prostředí.

2. Snadná anonymita a šíření nenávisti

Na internetu je snadné skrýt svou identitu, což dává agresorům větší pocit impunity

(Impunita znamená stav, kdy je někdo osvobozen od trestu nebo postihu za své činy, i když se dopustil protiprávního jednání. Jinými slovy, jde o situaci, kdy pachatel nezíská žádné důsledky za své chování, což mu umožňuje pokračovat v páchání nelegálních nebo nesprávných činů bez obav z trestu. V kontextu kyberšikany například agresor může díky anonymitě na internetu cítit, že nebude potrestán, protože je těžké ho identifikovat nebo se dostat k důkazům. Tato "imunita" může vést k častějšímu výskytu šikany, protože pachatelé mají pocit, že mohou jednat beztrestně.)

Lidé mohou šikanovat bez přímých důsledků nebo konfrontace. Navíc může být obsah kyberšikany (například urážlivé zprávy, obrázky nebo videa) snadno šířen a může se dostat k širokému okruhu lidí, což celou situaci ještě zhoršuje.

3. Kyberšikana má dlouhodobé následky

Informace, které jsou na internetu zveřejněny, se mohou uchovávat navždy. To znamená, že pokud je dítě nebo mladistvý obětí kyberšikany, může to mít negativní dopad na jeho budoucnost – například při hledání práce nebo na sociálních sítích. Stigma spojené s tímto druhem šikany může ovlivnit jejich vztahy a sebeúctu i v dospělosti.

4. Složitě rozpoznání

Kyberšikana není vždy snadno rozpoznatelná. Zatímco tradiční šikana může být viditelná pro učitele, rodiče nebo kamarády (například fyzické násilí nebo přímé slovní útoky), kyberšikana se často odehrává online, mimo dohled dospělých. To znamená, že oběť se může cítit bez pomoci a neví, jak se bránit.

5. Rychlý rozvoj technologií

S rostoucí digitalizací a neustálým připojením k internetu se problémy s kyberšikanou zhoršují. Děti i dospívající mají stále více online přítomnosti – na sociálních sítích, v online hrách nebo komunikaci přes mobilní telefony. To znamená, že jsou neustále vystaveni možnosti být cílem kyberšikany. Prevence a řešení tohoto problému je tedy nezbytné.

6. Prevence budoucího výskytu

Když školy a rodiče aktivně řeší problematiku kyberšikany, nejen že pomáhají těm, kteří jsou přímo postiženi, ale také vytvářejí prostředí, které podporuje pozitivní chování a respekt mezi dětmi. Výchovou k odpovědnému používání technologií, empatii a respektu lze snížit pravděpodobnost, že se kyberšikana stane běžnou součástí života dětí.

7. Vzdělávání a osvěta

Řešení kyberšikany je také klíčové pro vzdělávání dětí o bezpečnosti na internetu. Učí je, jak se chránit před online hrozbami, jak správně reagovat na negativní chování a jak se obrátit o pomoc. Důležitou součástí je i osvěta o digitální stopě a etickém chování na internetu.

Vzhledem k těmto důvodům je důležité, aby školy, rodiče a celá společnost brali kyberšikanu vážně a aktivně se jí věnovali. Kromě toho, že jde o prevenci konkrétních případů, jde i o podporu kultury vzájemného respektu a bezpečí v digitálním světě.

B Hlavní cíle činnosti, která je realizována metodikem školní prevence; hlavní oblasti prevence a konkrétní aktivity

1. Cíle činnosti

- Podpora zdravého vývoje žáků a prevence rizikového chování.
- Zajištění bezpečného a podpůrného prostředí pro všechny žáky.
- Vytváření prostor pro otevřenou komunikaci mezi žáky, učiteli a rodiči.
- Podpora osobnostního a sociálního rozvoje žáků.
- Implementace a koordinace preventivních programů v souladu s platnými právními předpisy a školními potřebami.

2. Hlavní oblasti prevence

1. **Prevence šikany a agresivního chování**
  - Podpora pozitivní komunikace mezi žáky.
  - Vytváření anti bullyingového prostředí.
  - Zapojení žáků do aktivit zaměřených na empatii a vzájemnou úctu.
  - Realizace školení pro žáky na téma prevence šikany.
2. **Prevence užívání návykových látek (alkohol, drogy, kouření)**
  - Organizace přednášek a besed pro žáky na téma rizik užívání návykových látek.
  - Spolupráce s odborníky (např. odborníky na prevenci drog).
  - Implementace aktivit zaměřených na zvyšování odolnosti žáků vůči tlaku vrstevníků.
3. **Prevence kyberšikany**
  - Upozorňování na nebezpečí a projevy kyberšikany.
  - Osvojení si pravidel digitálního chování a etiky.
  - Poskytování podpory žákům, kteří se stanou oběťmi kyberšikany.
4. **Prevence poruch příjmu potravy**
  - Osvěta o zdravé výživě a prevenci mentálních poruch, jako je anorexie nebo bulimie.
  - Poskytování podpory žákům, kteří mohou mít problémy s obrazem těla nebo stravovacími návyky.
5. **Prevence depresí, úzkosti a jiných psychických problémů**
  - Uspořádání programů zaměřených na podporu psychické pohody žáků.
  - Práce na zvyšování povědomí o duševním zdraví a poskytování pomoci žákům, kteří procházejí těžkým obdobím.

3. Konkrétní aktivity

1. **Vzdělávací programy a besedy**
  - Spolupráce s odborníky z oblasti prevence na organizování workshopů a přednášek pro žáky, pedagogy a popř. rodiče.
  - Témata: šikana, kyberšikana, zdravý životní styl, rizika návykových látek, psychické zdraví, komunikace a konflikty.
2. **Vytváření preventivních programů a materiálů**
  - Rozvoj a distribuce preventivních materiálů pro žáky, pedagogy a rodiče (brožury, informační letáky).
  - Příprava informačních kampaní zaměřených na konkrétní problémy ve škole
3. **Aktivity pro žáky**
  - Společenské aktivity, které podporují týmovou spolupráci (sportovní soutěže, kulturní akce).
  - Klubové činnosti zaměřené na zájmy žáků (např. divadelní kroužek, kreativní dílny).
  - Rozvoj komunikačních a sociálních dovedností prostřednictvím skupinových aktivit.
4. **Podpora žáků s problémy**
  - Organizování individuálních setkání s žáky, kteří mají problémy se začleněním do kolektivu, s agresivním chováním nebo s psychickými problémy.
  - Spolupráce s pedagogy a psychologem školy na vytváření individuálních podpůrných plánů pro žáky s rizikem.

- Vytváření skupinové podpory pro žáky, kteří mají společné problémy (např. kyberšikana, závislost na sociálních sítích).
- 5. Spolupráce s rodiči**
- Vytváření informačních kanálů (např. školní web, newslettery) pro rodiče, kde budou pravidelně informováni o aktivitách školy zaměřených na prevenci.
  - Spolupráce s rodiči při zajišťování podpory pro žáky s rizikovým chováním.

C Vymezení činnosti metodika školní prevence

1) Metodické a koordinační činnosti

- 1.** Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.
- 2.** Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
- 3.** Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
- 4.** Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
- 5.** Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
- 6.** Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
- 7.** Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
- 8.** Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.

2) Informační činnosti

- 1.** Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.

Základní škola a Mateřská škola Lom, okres Most

2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.

3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.

4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.

5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

3) Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.

2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.

3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Závěr

Plán činnosti metodika školní prevence je zaměřen na komplexní a proaktivní přístup k prevenci. Důležitým aspektem je spolupráce s pedagogy, rodiči a odborníky a neustálé přizpůsobování aktivit aktuálním potřebám žáků. Prevence by měla být součástí každodenního života školy a její úspěšnost je závislá na angažovanosti všech zúčastněných.